

Haldokló társalgási szótár

Kedd éjszaka a 21. THEALTER közönsége egy intenzív, felkavaró bemutatónak lehetett tanúja a Régi Zsinagógában. Az Aradi Kamaraszínház és a MASZK Egyesület Heiner Müller *Kvartett* című darabját koprodukcióban állította színpadra. Az előadás rendezőjével, Balog Józseffel beszélgettünk.

- Beszélnél a darabválasztás mikéntjéről?
- Az előadás felkérésre készült, tehát nem én választottam, nem „szívem csücske darab”, de ez jó volt így, mert nem azon kellett erőlködnöm, hogy valamit nagyon megmutassak, hanem beleköltöztem a darabba. Egy-egy darabba mindig beleköltözik az ember, de nem mindegy, hogy a szomszéd szobába nyit be, vagy egy egészen távoli lakásba. Ez egy ilyen távoli lakás volt.
- Harsányi Attila és Éder Enikő nagyon erős párost alkotnak. Van közös színházi előéletük?
- Ez volt az első közös előadásuk. Két különböző iskola: Attila nagyon erősen akarja tudni, hogy mi az a gondolat vagy eszme, ami körül forgunk, és ezzel együtt választ figurát. Enikőt is átdolgoztuk egy hasonló gondolati megközelítésbe. Ő inkább azt akarta tudni, hogy mit kell csinálnia ahhoz, hogy az legyen a színpadon, amit gondolunk vagy mondani akarunk.
- Számomra újdonság volt, hogy nem a barátaimat, független színházi alkotókat kellett meggyőzőm, hogy hajtásák végre, amit gondolok, és tegyék hozzá, amit ők tudnak, hanem itt színész színészekkel kellett dolgoznom, és

ez nem kevés meglepetést okozott nekem. Hogy mennyire kell praktikusnak lenni, mennyire nem elég csak a gondolat, mennyire kell, hogy biztonságban érezzék magukat, hogy mikor lesz meg a szöveg. Ez egy nagyon nehéz szöveg: ha az ember téveszt vagy kiesik a ritmusból, nagyon nehéz visszamenni, nem nagyon enged meg semmit. Ez egy szövegopera, ezért mi is olyan túlzó játékmódot valósítottunk meg, ahol az opera a grandiózussága és összhatása érvényesülni tud.

- Müller így határozza meg a helyszínt: *szalon a francia forradalom előtt, vagy bunker a harmadik világháború után. A ti előadásotok helyszínét hogyan határoznád meg?*
- A mi helyszínünk a vasnő, amelyben a szereplők élnek. Üres színpaddal kezdtünk, aztán mondta Attila, hogy ha ez a két ember egy test, egy lélek, akkor ki kell találnunk, hogyan költöztessük őket egymásba. Így jött létre ez a színházi páholy, amely egy nő alteste, mellkasa, egy kétfejű nőé, kétfejű fenevadé. És a temesvári színházban megcsinálták nekünk ezt a vasszörnyet.
- A *Kvartettben* számomra két ember feszül egymásnak kegyetlenül. Lehet ennek a párbajnak győztese?
- Ők már nem meccselnek, azt hiszem, túl vannak az érzelmi mérkőzéseiken. Elfogadták, hogy halálraítéltek, és szeretnék eljátszani az utolsó játékaikat. Isten színe előtt, egymással. Ha ez kegyetlenség, akkor inkább a világra irányuló kegyetlenségüket fordítják egymás ellen. Mert lemondtak a világról, nem akarnak beavatkozni.

„És a lélek csak akkor távozik, ha szétrohad a hús.”

• Aradi Kamaraszínház – MASZK Egyesület: Heiner Müller: *Kvartett*

HMG: ETNO EXPO

A szentesi Horváth Mihály Gimnázium diákjainak utca-színháza nélkül már nehéz lenne elképzelni a THEALTER-t. Idén a Széchenyi téren mutatják be *Vissza a természetbe* című darabjukat naponta 17 órától. Keserű Imrét, az előadás rendezőjét kértük meg arra, beszéljen az ideai produkcióról.

Azt a fontos kérdést fogjuk idén körüljárni, hogy milyen a viszonyunk a természetességhez. Érdekes megvizsgálni, hogy milyen az, amikor az embernek még nincs a birtokában az a tudás, ami kiemeli őt a természetből. Az is izgalmas kérdés, hogy ezzel, hogy kiemelődünk, mit nyertünk és mit veszítettünk. Számomra mindez nagyon ha-

sonlít a felnőtté váláshoz. Amikor a gyermek felnőtté akar válni, nem tudja még, hogy mit fog veszíteni. A felnőtt is, meg a gyermek is a másik állapotára vágyik. De megfoghatóbb helyzetekre is kivetíthető ez a probléma. Erdélyben például vannak eldugott falvakban rokonaim, akik számomra gyönyörű, egyszerű házakban élnek, de gyűlölnék ott élni. Ők az összkomfortra vágyanak.

Más szinteken, a kontrollált és a kontrollálatlan énünk között is állandóan megfigyelhető ez a feszültség. Ezekre az alapokra építettük a mostani utcaszínházunkat. Kitaláltunk egy fiktív népet, akik idejönnek Szegedre megmutatni, hogy milyen ennek az egyszerű népnek az élete. Ez egy Etno Expo lesz.

ULTRA 21

akartunk már annyit hogy mostantól ne akarjunk. akartunk nyitni délre nyugatra keletre északra. annyit nyitottunk már hogy most csak üldögejlünk szépen.

kulcsoljuk szépen össze a kezünket. elébb az ölünkben aztán a tarkónkon végül a mellkasunkon tegyük karba magunkat. nézzük csak mi van itt?

a színházművészettel nem szólok mert inkább söprök és gazolok néha belemetszek az élő sövénybe is de mindenképpen kukázok és gereblyézek.

sok fiatal teszi ezt körülöttem.

micsoda ez?

csak nem egy kert?

igen ez kétségkívül egy kert amiben maratonisták csinálnak színházat húsz éve.

igen csinálják bár beszélnek is róla.

a fiatalok is csinálják nyomják a fészbukon esemény.

én most lejönnék az esemény mivoltáról de a lírai énem is hagyom.

a színház mint falat kenyér vagy levegő.

fenét!

legfeljebb éhség és tüdő.

mosogatószer.

ULTRA.

megmosod benne a szemedet.

és csíp.

rosszabbul látsz utána.

igen.

de a fájdalom emlékével egybekötve a lassan tisztuló pillantás.

na?

az oké?

lázasan keresem a józanságot az egyszerűséget és a pillanat – a pillanat? – varázsát.

hagyjuk a varázst másra.

a kertből kolbászoltam el ahol fiatalok söprögetik a sárga akácvirágokat.

amit eltüntetünk.

a virágok.

amit felszínre hozunk.

zsákok és por és munka és verejték és szavak és mozdulatok és zene és ritmus és.

és.

és sorold magad tovább!

balog

Szóról szóra – névről névre

A THEALTER U21 nulladik napjának nyitóelőadása a budapesti PanoDráma társulat *Szóról szóra* című produkciója volt. A magyarországi rasszista romagyilkosságok hátterét feldolgozó darab két szereplőjével, Hárs Annával – aki dramaturgja is volt az előadásnak – és Urbanovits Krisztinával beszélgettünk.

EX: Verbatim színházi előadásként határozta meg a Szóról szórát. Mit jelent ez?

H.A.: Nyugaton, főleg Angliában ennek komoly hagyományai vannak. Ez olyan dokumentumszínház, amihez csak eredeti szövegeket használunk fel. Ezeket csak szerkesztjük, de nem írjuk át. Interjúk, újságcikkek, internetes videók képezik a darab alapját. Hatvan órát interjúztunk a helyszíneken.

EX: Mennyire értették meg az interjúalanyok a céljaitokat?

U.K.: Szokatlan volt számukra a szituáció, de általában pozitívan, kíváncsian fogadták. Volt, akiből érdeklődést váltott ki, volt, aki félreértette. A legnevezetesebb félreértés az előadásba is belekerült: az utolsó jelenetben a sajobábonyi néni megkérdezte, hogy akkor most mindez melyik újságban fog megjelenni. Lengyel Anna, a produkció kitalálója szervezte a Trafóban egy előbementet, ahová minden interjúalanyunkat meghívtuk. Hozzászólhattak, elmondhatták a véleményüket a darabról, de akár meg is vétózhattak jeleneteket. Pozitívan fogadták a munkánkat, hozzájárulásukat adták az elképzeléseinkhez.

EX: Szociológusi véna is kell ahhoz, hogy dokumentumszínházat csináljatok? Gondolok itt a hosszas terepmunkára, a számos helyszíni interjúra...

H.A.: Szerintem érdeklődés, kíváncsiság kell hozzá. Éppen az ezekkel az emberekkel való találkozásból fakad a vágy, hogy közvetíteni szeretnénk valamit, ami velük kapcsolatos. Ha nem láttuk volna őket, nem hallottuk volna őket beszélni, biztos, hogy egészen máshogy közelítenénk a témához.

EX: Milyen visszajelzéseket kaptatok az eddigi előadások után?

H.A.: Eddig háromszor játszottuk a darabot a Trafóban. Voltak, akik azt mondták, hogy ezzel aztán semmi újat nem mondtatok, igen, gondok vannak, tudjuk. És? De volt olyan is, aki napokkal később is azt mondta, hogy azóta zakatol ez az egész a fejében. Azzal kellett szembe-sülnie, hogy ő ezen még soha nem gondolkodott el mostanáig.

U.K.: Egy közönségtalálkozón történt egy számomra nagyon szép dolog. Egy nő megkérdezte Bánki Gergőt, hogy ő tudta-e eddig ezeknek az áldozatoknak a nevét. Kíváncsi volt arra, hogy mielőtt elkezdtünk ezzel az anyaggal dolgozni, tudtuk-e, hogy az egyik tatárszentgyörgyi áldozat nem csak egy cigány kisfiú, hanem úgy hívják, hogy Csorba Robika. Hogy van neki neve is. Akkor döbbsentem rá én is arra, hogy régebben én sem tudtam volna felsorolni ezeket a neveket.

„Ti ilyen figyelemfelkeltést akartok tenni, igaz?
De mit vártok tőle?”

• Nyafi – PanoDráma: Szóról szóra

Testábécé

A THEALTER Test-hang tréningjéről Liskai Tamás, a workshop vezetője beszélt az EX-STASIS-nak.

Megpróbáljuk a test-, illetve hangjátéknak egy olyan metódusát kialakítani, amelynek az elemeit egy úgynevezett testábécé alkotja. Ez kisebb, önkényesen meghatározott, variálható elemekből áll. Ezekből a testelemekből olyan organikus élet alakítható ki, amelyet ha az elemeknek ebben a sorozatában valaki összerak, akkor olyan jelet tud kialakítani, amely hallatlanul egyéni, ugyanakkor mégis csak kötött elemekből áll. Ennek a kialakítása egy olyan folyamat révén valósul meg, amely az adott egyéniséget egyfajta biztonságba, egy fegyelmezett helyzetbe helyezi. Nem neki kell valamit kitalálnia, nem sémákat, sablo-

nokat fog kialakítani már berögzült és korábban megtanult elemek alapján. Ezek az elemek a test energiáit úgy szabadítják fel, hogy valaki onnantól kezdve ezek szabad variációjával sokkal könnyebben tud egyéni hangot létrehozni.

Ennek az elemei egészen kötöttek, akár egy ábécében, de az, hogy azon belül valaki a már meglévő elemeket hogyan helyezi el, és hogyan alakít ki belőle egy speciális művészi képet, az már az ő egyéniségétől függ.

„Heiner Müller (1961. március 20.) német nemzetközi labdarúgó-partbíró. Magassága 181 cm, testtömege 83 kg.”

• Forrás: a magyar Wikipédia

» A THEALTER maí programja (JÚLIUS 20., SZERDA)

» Test-hang tréning: Zygmunt Molik metódusa alapján
• Millenniumi Kávéház (10:00–13:00)

» Horváth Mihály Gimnázium (Szentés):
Vissza a természetbe • Széchenyi tér (17:00–17:30)

» Fesztiválmegnyitó: THEALTER U21
• Régi Zsinagóga (17:30–18:00)

» Pintér Béla és Társulata (Budapest):
A soha vissza nem térő • Régi Zsinagóga (18:00–19:25)

» Montazstroj & Zágrábi Ifjúsági Színház (Horvátország):
Vatrotehna 2.0 • Kisszínház (20:00–21:50)

» Keleti István Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Művészeti Szakközépiskola – KIMI (Budapest):
Test-Odüsszeia • Vasvári SZKI (22:00–22:50)

» Moncsicsi Tanulmányi Kör (Budapest):
Michael Ende: Az anya arca sötét, mint a lép
• Pincészinház (22:00–22:30)

» Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Akadémiai Műhelye (Románia):
Nóra Reloaded
• Régi Zsinagóga (23:00–00:30)

A THEALTER U21 FESZTIVÁL TÁMOGATÓI:

Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata • Nemzeti Kulturális Alap • Szegedi Szabadtéri Játékok és Fesztivál Szervező Nonprofit Kft. • Szegedi Nemzeti Színház • Szegedi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. • Szegedi Városkép Kft. • Bahia Shop (Szeged, Klauzál tér 5.)

Médiatámogatók:

Factory Creative Studio • delmagyar.hu • Szegedi Est

EX-STASIS • A THEALTER LAPJA

szerkesztő: Fazekas Gábor • fotó: rebe
kiadja a MASZK Egyesület • felelős kiadó: Balog József

Háttéremberek SZABÓ ZSUZI sarka

Ez a 14. fesztiválom. Önkéntesként kezdtem, aztán egyszer csak én lettem az önkéntes-koordinátor – de azt már nehezen tudnám rekonstruálni, mikor... Feladatköröm nem merül ki az önkéntesek koordinálásában (ki, mikor, hova, kivel, mit stb.), beletartozik a jegyrendelések bonyolítása is, és sok más apróság, ami éppen adódik.

Mi jut eszembe a THEALTER-ről? Nyár, nyári esték, sok kedves ismerős, félig ismerős; jó kis önkéntes csapat (okosak, ügyesek), nagy leülések a Zsina-kertben, jeges kávé a Jate Klub teraszán (de kár, hogy most nincs!), a tavalyi Derevo, és hogy ez az egész a sok munkával együtt mégis mennyire üdítő.

